

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาสภาวะแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ ในโลกให้ความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง สำหรับประเทศไทยแล้วปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงได้ทวีความรุนแรงและเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตกรุงเทพมหานครปริมณฑล และเขตตัวเมืองของจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ สาเหตุสำคัญของปัญหาดังกล่าวเกิดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนยานยนต์ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วการจราจรที่แออัดคับคั่ง และการขาดการดูแลรักษาเครื่องยนต์ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีอยู่เสมอ ประกอบกับการนำรถยนต์เก่าที่มีอายุการใช้งานมานานและขาดการดูแลรักษา เมื่อนำออกมาวิ่งบนท้องถนนจึงเป็นตัวก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศ และเสียง

เนื่องจากปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงที่เกิดขึ้นมาจากสารพิษจากไอเสีย และระดับเสียงที่ดังเกินเกณฑ์มาตรฐานของรถยนต์ นอกจากจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนแล้วยังเกิดผลกระทบทางอ้อมต่อเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย ภาครัฐบาลจึงเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และเห็นว่าการเข้มงวดกวดขันการตรวจสภาพรถเป็นประจำทุกปี เป็นมาตรการหนึ่งที่ทำให้รถยนต์ที่วิ่งบนถนนไม่ปล่อยไอเสียที่มีสารมลพิษ และระดับเสียงดังเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งให้รถที่มีสภาพตัวถังและอุปกรณ์ไม่เหมาะสมได้มีการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำรถออกใช้งานบนท้องถนน แต่เนื่องจากจำนวนรถมีเป็นจำนวนมากการตรวจสภาพรถทั้งหมดจึงเป็นภาระแก่รัฐบาลอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงบประมาณที่ต้องใช้ จึงส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจรับรองสภาพรถแทนหน่วยงานของภาครัฐ ซึ่งแนวทางดำเนินการดังกล่าวเป็นการส่งเสริมภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการลงทุนดำเนินการแทนภาครัฐ ลดภาระด้านการลงทุนของรัฐบาล และเป็นการปรับบทบาทภาครัฐจากการควบคุมเป็นการส่งเสริม และสนับสนุนตามนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นโครงการจัดตั้งสถานตรวจสภาพรถเอกชนจึงได้เกิดขึ้น โดยเริ่มมีการจัดตั้งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลก่อนแล้วจึงขยายสู่จังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดใหญ่อันดับ 2 รองจากกรุงเทพมหานคร และเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคเหนือ ตลอดจนเป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยว ปัญหามลพิษและเสียงที่เกิดจากยานยนต์นับเป็นปัญหาที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนยานยนต์ที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น (ตารางที่ 1 และตาราง

ที่ 2) โดยเฉพาะอย่างยิ่งรถยนต์ที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ในปี 2542 มีจำนวนประมาณ 691,466 คัน (สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ ธันวาคม 2542) ดังนั้นภาครัฐจึงได้มีการขยายผลให้มีการประกาศกำหนดให้มีการตรวจสอบสภาพรถประจำปี สำหรับรถที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ในจังหวัดเชียงใหม่ให้นำรถที่ตรวจสอบสภาพกับสถานตรวจสอบสภาพรถเอกชนก่อนชำระภาษี เช่นเดียวกับรถที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก จึงได้เกิดโครงการสถานตรวจสอบสภาพรถเอกชน ในจังหวัดเชียงใหม่ขึ้น เพื่อให้บริการตรวจสอบสภาพรถแก่ประชาชนแทนหน่วยงานของรัฐ โดยได้มีการประกาศนายทะเบียนทั่วราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2542 กำหนดให้ เจ้าของรถที่จดทะเบียนในจังหวัดเชียงใหม่ในประเภทต่าง ๆ นำรถไปตรวจสอบสภาพก่อนเสียภาษีประจำปีดังมีรายละเอียดดังนี้

(1) รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกินเจ็ดคน และรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีอายุการใช้งานครบ 7 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 เป็นต้นไป นับแต่วันที่จดทะเบียนครั้งแรก

(2) รถจักรยานยนต์ที่มีอายุการใช้งานครบ 5 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 เป็นต้นไป นับแต่วันที่จดทะเบียนครั้งแรก

เนื่องจากจำนวนรถที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ตามประกาศดังกล่าวมีเป็นจำนวนมาก (ตารางที่ 3) จึงมีเอกชนให้ความสนใจยื่นความประสงค์เป็นผู้ประกอบการสถานตรวจสอบสภาพรถเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 79 ราย (สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ เมษายน 2542) แต่จากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำและความไม่มั่นใจในเรื่องผลตอบแทนที่จะได้รับจากการประกอบธุรกิจสถานตรวจสอบสภาพรถ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนในการประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงราคาเครื่องมืออุปกรณ์ตรวจสอบสภาพรถ ซึ่งต้องนำเข้าจากต่างประเทศทำให้มีผู้ตัดสินใจลงทุนในกิจการนี้ในจังหวัดเชียงใหม่ เพียง 43 ราย (ตารางที่ 4) คิดเป็นร้อยละ 54 ของผู้ยื่นความประสงค์จะดำเนินการทั้งหมด และจากเหตุผลดังกล่าวจึงมีความสนใจศึกษาถึงระดับต้นทุน-ผลตอบแทนของการประกอบธุรกิจสถานตรวจสอบสภาพรถเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจประกอบธุรกิจสถานตรวจสอบสภาพรถเอกชน นอกจากนี้ภาครัฐสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบแนวทางการดำเนินนโยบายของรัฐในเรื่องสถานตรวจสอบสภาพรถเอกชนต่อไป

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนรถที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ในจังหวัดเชียงใหม่
ตั้งแต่ ปี 2537-2542

หน่วย : คัน

ประเภทรถ	พ.ศ.2537	พ.ศ.2538	พ.ศ.2539	พ.ศ.2540	พ.ศ.2541	พ.ศ. 2542
1. รถยนต์นั่งส่วนบุคคล ไม่เกิน 7 คน (รถเก๋ง)	39,827	47,601	54,587	61,121	67,039	66,721
2. รถยนต์นั่งส่วนบุคคล เกิน 7 คน (รถตู้)	11,338	11,860	11,595	9,640	8,359	9,309
3. รถบรรทุกส่วนบุคคล (รถปิคอัพ)	81,392	84,557	83,997	105,506	107,552	102,038
4. รถจักรยานยนต์	394,493	414,376	447,258	478,220	481,890	490,471
5. รถอื่นๆ	2,193	2,411	2,351	2,624	2,697	2,677
รวม	529,243	560,525	599,788	657,111	667,537	691,466

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่

หมายเหตุ 1.รถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ หมายถึง รถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์มีขนาดน้ำหนักรถเปล่าไม่เกิน 1,600 กิโลกรัม (กรณีรถบรรทุก) หรือรถที่มีน้ำหนักรถเปล่าไม่เกิน 1,600 กิโลกรัม และมีที่นั่งผู้โดยสารไม่เกิน 12 คน (กรณีรถที่จดทะเบียนเป็นรถยนต์นั่ง)

2. ประกาศนายทะเบียนทั่วราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2542 มีผลให้เจ้าของรถที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ประเภทรถยนต์ส่วนบุคคล(ที่มีอายุการใช้งานครบ 7 ปี) และเจ้าของรถจักรยานยนต์(ที่มีอายุการใช้งานครบ 5 ปี) ต้องนำรถเข้าตรวจสภาพกับสถานตรวจสภาพรถเอกชนก่อนชำระภาษีประจำปี ซึ่งต่างจากรถที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีการตรวจสภาพรถทุกปีก่อนชำระภาษีนับตั้งแต่การจดทะเบียนครั้งแรกโดยทางราชการเป็นผู้ดำเนินการตรวจสภาพ

3.อายุการใช้งานของรถ หมายถึง อายุทางทะเบียนของรถ โดยนับตั้งแต่วันจดทะเบียนครั้งแรกจนถึงวันสิ้นอายุภาษีประจำปี

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนรถที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ในจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี 2537-2542

หน่วย : คัน

ประเภทรถ	พ.ศ.2537	พ.ศ.2538	พ.ศ.2539	พ.ศ.2540	พ.ศ.2541	พ.ศ. 2542
1. รถโดยสารประจำทาง	526	566	579	576	583	557
2.รถโดยสารไม่ประจำทาง	290	307	376	326	346	350
3. รถโดยสารส่วนบุคคล	32	31	34	33	31	38
4.รถบรรทุกไม่ประจำทาง	616	544	853	859	874	921
5. รถบรรทุกส่วนบุคคล	7,295	7,800	9,601	11,397	11,797	11,688
6. รถขนาดเล็ก	3,396	3,395	3,348	3,788	3,911	3,930
รวม	12,155	12,643	14,791	16,976	17,542	17,450

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่

หมายเหตุ

1.รถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก หมายถึง รถที่มีขนาดน้ำหนักรถเปล่ามากกว่า 1,600 กิโลกรัม (กรณีรถบรรทุก) หรือรถที่มีขนาดน้ำหนักรถเปล่าเกินกว่า 1,600 กิโลกรัม และมีที่นั่งผู้โดยสารเกินกว่า 12 ที่นั่ง (กรณีรถโดยสาร)

2. รถที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกทุกประเภทจะต้องนำรถเข้ารับการตรวจสภาพก่อนชำระภาษีประจำปีนับตั้งแต่การจดทะเบียนครั้งแรก

3. ประเภทรถที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ได้แก่

-รถโดยสารประจำทาง หมายถึง รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสาร เพื่อสินจ้างโดยมีการเดินรถตามเส้นทางที่กำหนดเป็นประจำ เช่น รถโดยสารประจำทางเส้นทางกรุงเทพฯ-เชียงใหม่

-รถโดยสารไม่ประจำทาง หมายถึง รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสาร เพื่อสินจ้างโดยไม่จำกัดเส้นทาง

-รถโดยสารส่วนบุคคล หมายถึง รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสาร เพื่อการค้าหรือธุรกิจของตนเองที่มีน้ำหนักรถเปล่าเกินกว่า 1,600 กิโลกรัม และมีที่นั่งผู้โดยสารเกินกว่า 12 คน

-รถบรรทุกไม่ประจำทาง หมายถึง รถที่ใช้ในการรับจ้างบรรทุกสินค้าโดยไม่จำกัดเส้นทาง

- รถบรรทุกส่วนบุคคล หมายถึง รถที่ใช้ในการบรรทุกสินค้าที่ใช้ในการค้า หรือธุรกิจของตนเองที่มีน้ำหนักรถเกินกว่า 1,600 กิโลกรัม
- รถขนาดเล็ก หมายถึง รถที่ใช้ในการรับจ้างบรรทุกคนหรือสิ่งของตามเส้นทางประจำด้วยรถที่มีน้ำหนัก และน้ำหนักบรรทุกรวมกันไม่เกิน 1,400 กิโลกรัม โดยมากมักจะเรียกว่ารถสองแถว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนรถที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ที่
ต้องเข้ารับการตรวจสภาพก่อนชำระภาษี ประจำปีตามประกาศนายทะเบียน พ.ศ.2542

ประเภทรถ	จำนวนรถ (คัน)
1.สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่	
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน	23,573
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน	6,585
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	43,656
รถจักรยานยนต์	248,180
2.สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ สาขาอำเภอจอมทอง	
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน	158
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน	59
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	1,687
รถจักรยานยนต์	18,171
3. สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ สาขาอำเภอแม่แตง	
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน	136
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน	112
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	1,097
รถจักรยานยนต์	13,565
4. สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ สาขาอำเภอฝาง	
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน	210
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน	65
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	1,530
รถจักรยานยนต์	8,032
รวมทั้งหมด	366,816
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน	24,077
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน	6,821
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	47,970
รถจักรยานยนต์	287,948

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ กรกฎาคม 2543

หมายเหตุ ข้อมูลจำนวนรถในตารางที่ 3 แบ่งออกเป็น

- ข้อมูลจำนวนรถของสำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ เป็นยอดรวมจำนวนรถที่จดทะเบียนในจังหวัดเชียงใหม่โดยเจ้าของรถมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอ.เมือง, อ.หางดง, อ.สันป่าตอง, อ.สันทราย, อ.สันกำแพง, อ.แม่แตง, อ.แม่ริม, อ.พร้าว, อ.สะเมิง และ อ.สารภี

- ข้อมูลจำนวนรถของสำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ สาขาอำเภอจอมทอง เป็นยอดรวมจำนวนรถที่จดทะเบียนในจังหวัดเชียงใหม่โดยเจ้าของรถมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอ.จอมทอง, อ.แม่แจ่ม, อ.ฮอด, อ.คอกเต่า, อ.อมก๋อย

- ข้อมูลจำนวนรถของสำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ สาขาอำเภอแม่แตง เป็นยอดรวมจำนวนรถที่จดทะเบียนในจังหวัดเชียงใหม่โดยเจ้าของรถมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอ.แม่แตง, อ.เชียงดาว, อ.เวียงแหง

- ข้อมูลจำนวนรถของสำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ สาขาอำเภอฝาง เป็นยอดรวมจำนวนรถที่จดทะเบียนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเจ้าของรถมีภูมิลำเนาอยู่ในเขต อ.ไชยปราการ, อ.ฝาง, อ.แม่เมาะ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนผู้ได้รับอนุญาตจัดตั้งสถานตรวจสภาพรถ ในจังหวัดเชียงใหม่

ที่ตั้งของสถานตรวจสภาพรถ	จำนวน (ราย)
อ.เมือง	20
อ.สารภี	2
อ.เชียงดาว	1
อ.ฝาง	2
อ.พร้าว	1
อ.จอมทอง	3
อ.แม่แตง	1
อ.สันทราย	4
อ.แม่ริม	2
อ.สะเมิง	1
อ.ฮอด	1
อ.สันกำแพง	1
อ.หางดง	1
อ.สันป่าตอง	2
รวม	43

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ กรกฎาคม 2543

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาดัชนีทุน, ผลตอบแทนและอัตราผลตอบแทนของการดำเนินธุรกิจสถานตรวจสภาพรถเอกชน
2. เพื่อศึกษาระยะเวลาคืนทุนของธุรกิจสถานตรวจสภาพรถเอกชน
3. เพื่อศึกษาความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจ เมื่อต้นทุนหรือผลตอบแทนธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นหรือลง

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงต้นทุน,ผลตอบแทนและอัตราผลตอบแทนของการดำเนินธุรกิจสถานตรวจสภาพรถเอกชน
2. ทำให้ทราบถึงระยะเวลาคืนทุนของการดำเนินธุรกิจสถานตรวจสภาพรถเอกชน
3. ทำให้ทราบถึงสถานะของธุรกิจภายใต้ความผันแปร อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนหรือผลตอบแทน
4. ภาคเอกชนสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนในธุรกิจตรวจสภาพรถ
- 5.ภาครัฐฯ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายในการกำกับดูแลสถานตรวจสภาพรถเอกชน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบต้นทุน-ผลตอบแทนของการดำเนินธุรกิจสถานตรวจสภาพรถเอกชน โดยกำหนดให้สถานประกอบการตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองซึ่งเป็นสถานประกอบการที่ใช้เครื่องมือในการตรวจสภาพรถครบตามเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด 1 ชุดและมีพนักงานที่ทำหน้าที่ตรวจสภาพรถจำนวน 3 คน สำหรับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้แก่เจ้าของรถที่จดทะเบียนอยู่ในเขตอ.เมือง, อ.หางดง, อ.สันป่าตอง, อ.สันทราย, อ.สันกำแพง, อ.แม่วาง, อ.แม่ริม, อ.สารภี

1.5 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

1.5.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลด้านต้นทุนของธุรกิจได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการสถานตรวจสภาพรถในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 43 ราย

1.5.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่การรวบรวมข้อมูลรายงานสถิติจำนวนรถต่าง ๆ และข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบการขออนุญาตประกอบกิจการสถานตรวจสภาพรถเอกชน